

LAUDÁCIÓ

Bartus Gábor méltatása a JUSTITIA REGNORUM FUNDAMENTUM Díj átadása alkalmából

Bartus Gábor lényeglátó, az összefüggéseket világosan értő, a természet- és társadalomtudományok számos ágában egyaránt tájékozott tudós környezetgazdászként évtizedek óta elemzi napjaink – az emberi létezést fenyegető – komplex globális fenntarthatósági problémáit. Így világosan látja, hogy miközben a XX. században megdupláztuk a születéskor várható élettartamot, és az anyagi jólét huszonhétszeresre nőtt, mindez főként a természeti erőforrások felélésének köszönhető, holott a természet szűkös erőforrás. Hosszú ideje dolgozik kitartóan azon, hogy a rövid távú gondolkodás foglalkozási ártalmában szenvedő gazdasági és politikai döntéshozók is szembesüljenek mindezzel, és a tudományos felismerésből levonható következtetések végre a gyakorlati cselekvés irányát is meghatározzák. Teszi ezt egyetemi oktatóként, elismert szakíróként és számos konferencia, kerekasztal-beszélgetés kedvelt előadójaként, illetve a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács titkáráként. Számos hazai és európai fenntartható fejlődéssel, környezetpolitikával foglalkozó testület, szervezet tagja, tisztségviselője, így részt vett az ENSZ Biodiverzitás és Ökoszisztéma-szolgáltatási Kormányközi Testület, az IPBES szakmai módszertanát megalapozó tudományos bizottság munkájában is. Mindezek mellett a józanság, mértékletesség elvei mentén saját életében is gyakorolja mindazon elveket, melyeket hirdet.

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem oktatójaként immár 3 évtizede mérnökök generációit ismertette meg kezdetben a hulladékgazdálkodás, majd később a körforgásos gazdaság, a környezetgazdaságtan, a környezetpolitika és a fenntartható fejlődés témaköreivel. Megragadó előadómódja, világos fogalmazása, sajátos humora hallgatók százait vonzza kurzusaira.

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács titkáráként, az országgyűlés elnökének főtanácsadójaként az a célkitűzés vezérli, hogy a fenntarthatósági tudás az állami költségvetés és az uniós források felhasználásának tervezésétől a fejlesztési források elosztásán keresztül a jogalkotásig és a gazdasági ösztönzők behangolásáig érvényre jusson. Olyan intézkedésekre kellene törekedni, hangsúlyozza, amelyek a gazdaság logikájába építik be a környezetvédelmet. Álláspontja szerint ugyanis a fenntarthatóság napjainkban már nem luxus, hanem a jólét és a válságállóság záloga.

Megállapítása szerint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén Magyarország teljesítménye messze elmarad attól, ami fenntarthatósági intézményrendszerének erőssége alapján elvárható lenne. A fenntartható fejlődési célok elérésére létrehozott hazai intézményrendszer – benne az NFFT mellett szerepel a zöldombudsmani intézmény és az Országos Környezetvédelmi Tanács is – javaslatait alig hasznosítják a gazdasági és politikai döntéshozatal során. Az életminőség és a természet megóvásának összeegyeztetése ma alapvetően nem műszaki vagy gazdasági, hanem elsősorban társadalom-lélektani akadályokba ütközik.

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiához kapcsolódóan Bartus Gábor irányításával kétfévente készített előrehaladási jelentések szerint az elmúlt három évtized során Magyarország jobbra sikeresen küzdött meg a 20. század második felének tipikus környezetvédelmi kihívásaival, de nem egy kérdés jelentős problémát képvisel napjainkban is, így a levegő szállópor-szennyezése, ami főként a rossz fűtési szokásoknak és az illegális hulladékégetésnek tudható be. Emellett alig valamit tudtunk kezdeni az ökoszisztéma-szolgáltatások felszámolásával. A természeti erőforrások mindhárom kulcsterületén: a terület-, az anyaghasználat, valamint az éghajlatváltozás terén is fenntarthatatlan folyamatok tanúi lehetünk. Példaként említhetjük, hogy a mesterséges felszínborítottságot (épületek, utak, parkolók formájában) 2009 és 2015 között 14 százalékkal növeltük, ami uniós összehasonlításban a harmadik legnagyobb ütemű növekedés.

Az aggasztó folyamatok fő okát Bartus Gábor abban látja, hogy a befektetések középpontjában az eszközállomány és munkaerő-mennyiség növelése áll, miközben nem jut elég figyelem és forrás a humán és a társadalmi tőke fejlesztésére, azaz a minőség javítására. E folyamatok fő vesztese pedig a természet. A gazdasági növekedés a természeti tőke jelentős felélése mellett következett be. Az előrelépéshez az erőforrás-deficitek fokozatos felszámolására volna szükség.

A Bartus Gábor által vizsgált témakörök széles skálán mozognak, a megfelelő területhasználatok kérdésétől a körforgásos gazdaság feltételrendszeréig, a zöld adóreformtól a klímaváltozásig, egyre szélesedő, a változó körülmények által is meghatározott körben. Kívánjuk neki, s mindnyájunknak, akik a fenntartható fejlődés témakörében dolgozunk, hogy az állhatatos közös munka mielőbb meghozza gyümölcsét.

Budapest, 2022. december 9.